

že pojištěnec nedožije se uvedeného dne, nebo že do té doby neučiní jiného opatření. Pohledávka povinné strany vznikla ustanovením pojištěncovým, že pojištěné částky mají býti vyplaceny povinné straně, a trvá, dokud nenastanou případy shora naznačené. Není proto závady, by nebyla povolena exekuce zabavením pohledávky podle Šu 294 ex. ř.

Čís. 2454.

I když jde o věc zastupitelnou, jest poskytnouti náhradu především in natura.

(rozh. ze dne 4. dubna 1923, Rv I 1100/22.)

Na podzim roku 1918 bylo žalobci zabaveno vojenskými úřady 73·5 kg cukru. Vojenské úřady vydaly cukr žalovanému, jenž jej spotřeboval. Žalobě o odevzdání 73·5 kg cukru procesní soud první stolice vyhověl, shledav žalobní nárok opodstatněným s hlediska předpisů o náhradě škody. Odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Ku správnému rozhodnutí tohoto sporu třeba předem řešiti tu otázku, o jakou žalobu vlastně jde. Prvý soudce žalobu pokládal za žalobu o náhradu škody. Tou však není. Je sice pravda, že, jde-li o náhradu škody, má vše býti dle Šu 1323 obč. zák. uvedeno v předešlý stav. Z tohoto zákonného ustanovení vyvozuje první soudce, že možno žádati náhradu škody i dodáním věcí zastupitelných. Tomu však tak není. Z ustanovení Šu 1323 obč. zák. plyne naopak, že uvedením v předešlý stav míněno jen vrácení téže věci in specie. Ježto to však v tomto případě není možno, an žalovaný cukr již před podáním žaloby spotřeboval, mohl by žalobce při žalobě o náhradu škody domáhati se dle Šu 1323 obč. zák. jen náhrady ceny odhadní. Té však žalobce nežádá a proto již z tohoto důvodu nemůže býti tato žaloba žalobou o náhradu škody. Podmínkou vzniku nároku na náhradu škody jest čin bezprávný, dále škoda na jmění, pak příčinná souvislost mezi bezprávným činem a škodou a konečně vina škůdcova v subjektivním smyslu slova. Těchto podmínek však žalobce v žalobě ani ve sporu netvrdil, tím méně prokázal. Z toho patrně, že nejde o žalobu o náhradu škody, jak neprávem první soudce za to má. Žalobou žádá žalobce za soudní výrok, že žalovaný povinen jest odevzdati mu 73·5 kg cukru, o němž ve sporu tvrdí, že je jeho vlastnictvím a že cukr byl dán žalovanému do uschování. Dle toho by mohlo jíti jen o žalobu o vrácení věci, dané do uschování neb o žalobu vlastnickou. Onou žalobou však tato žaloba nemůže býti, ježto cukr nedal žalovanému do uschování žalobce, nýbrž plukovník V., takže žalobce nebyl vůči žalovanému smluvní stranou, uschova- telem, jak by žaloba o vrácení deposita dle Šu 961 obč. zák. předpokládala. Může tedy jíti jen o žalobu vlastnickou ve smyslu Šu 366 a násl. obč. zák. a o takovou žalobu také ve skutečnosti mezi stranami jde, ježto jí žádá žalobce na žalovaném vrácení 73·5 kg cukru, o němž tvrdí, že je to cukr jeho. Že by žalobce při vindikaci musil v žalobní prosbě žádati za výrok soudní, že věc vindikovaná je jeho vlastnictvím, jak první soudce se domnívá, zákon nikde nežádá. Základem žaloby vindikační jest vlastnictví. Náleží tudíž žalobci, by prokázal právo vlast-

nické k vindikované věci (§ 369 obč. zák.). Z přirozenosti věci jde, že ten, kdo věc nějakou jako vlastník nazpět žádá, věc tu takovými znamenímí popsatí musí, jímíž se ode všech podobných téhož druhu rozeznává, tudíž movité věci podle individuálních známek (§ 370 obč. zák.) a že musí dále prokázati, že žalovaný vindikovanou věc dosud ve své moci má (§ 369 obč. zák.), ježto, nemá-li již žalovaný věc ve své moci, má pouze nárok na náhradu škody a ušlého zisku. Soud odvolací sice sdílí přesvědčení prvního soudce, že 73·5 kg cukru, který byl na podzim r. 1918 žalobci zabaven a pak plukovníkem V-em žalovanému vydán, bylo vlastnictvím žalobcovým, ale přes to je žaloba vlastnická proti žalovanému vyloučena, jednak proto, že žalovaný cukr již spotřeboval, a tedy již ho ve své moci nemá, jednak proto, že žalobce ani netvrdil, tím méně prokázal, že žalovaný cukr měl ve zvláštním nějakém obalu, neb zvlášť označené bedně, a následkem toho je žaloba vlastnická pro nedostatek individuálních zvláštních známek dle §u 370 a 371 obč. zák. vyloučena.

N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek prvního soudu.

D ů v o d y:

Odvolací soud převzal zjištění prvního soudu, že cukr, který byl na podzim roku 1918 v D-ově hostinci zabaven a později plukovníkem V-em žalovanému vydán, byl c u k r e m ž a l o b c o v ý m. Hledě k další zjištěné skutečnosti, že žalovaný spotřeboval tento cukr před podáním žaloby, právem ovšem odvolací soud uznal, že vlastnická žaloba o vydání cukru dle §u 366 obč. zák. jest vyloučena. Správným jest též názor odvolacího soudu, že, nemá-li ten, kdo si neoprávněným způsobem присвоjil cizí věc, jí již ve své moci, přísluší vlastníku proti němu jen nárok na náhradu škody. Pochybil však odvolací soud, maje za to, že žalobní nárok nemůže býti pokládán za nárok na náhradu škody, poněvadž prý žalobce, ježto jde o věc zastupitelnou, mohl by se domáhati jen náhrady ceny odhadní. Tento názor nelze uvést v soulad s ustanovením §u 1323 obč. zák., že, má-li býti nahrazena způsobená škoda, dlužno uvést vše v předešlý stav, nebo, n e n í - l i t o m o ž n o, nahraditi cenu odhadní. Platí tedy zásada, že náhrada má býti poskytnuta především in natura, je-li to vubec možno, a to nejen při určitých věcech (species), nýbrž i při věcech zastupitelných (genus). Vždyť lze při takových věcech nahraditi škodu nejsnazším způsobem tak, že se místo zničené, poškozené nebo spotřebované věci dá jiná věc téhož druhu a téže jakosti, ve sporném případě tedy stejné množství kostkového cukru. Tento způsob náhrady škody vede k témuž výsledku jako odčinění škody in natura, a proto dlužno mu dáti přednost před náhradou peněžitou. Teprve kdyby nebylo možno, nahraditi škodu takovýmto způsobem, bylo by zaplatiti odhadní cenu. Ježto pak ze zjištění nižšího soudu a z toho, že žalovaný sám jako strana nemohl potvrditi totožnost cukru, nalezeného v hostinci D-ově, se svým cukrem, vyplývá, že žalovaný nebyl bezelstným držitelem sporného cukru a tudíž nesměl, nikomu z toho práv nejso, spotřebovati cukr (§ 329 obč. zák.), naopak bez právního důvodu osvojil a spotřeboval cukr a takto znemožnil jeho vrácení žalobci,

uložil mu dle §§ 1294, 1295, 1297, 1323 obč. zák. právem soud prvé stolice povinnost, by dal žalobci náhradou za spotřebovaný cukr stejné množství téhož druhu.

Čís. 2455.

Zrušil-li manžel svémocně manželské společenství, jest povinen, by odděleně žijící manželce poskytoval výživné v plném rozsahu §u 91 obč. zák., byť i manželka měla možnost výdělků.

(Rozh. ze dne 4. dubna 1923, Rv I 1113/22.)

Rozsudkem ze dne 3. července 1919 uznán byl manžel povinným platiti výživné své sice nerozvedené, ale odloučeně žijící manželce. Ježto se příjmy manželovy zvětšily, žalovala ho v roce 1922 manželka o zvýšení výživného. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nesprávné posouzení věci po stránce právní shledává dovolán, v tom, že dle výroku odvolacího rozsudku na výši nároku manželky, když nesdílí společnou domácnost s manželem, nemá vlivu, že manželka může výdělečné schopnosti jinde zužitkovati; dle dovolatelova názoru manželka pro jich společnou domácnost ničeho nedělá, a není proto žalovaný povinen, jí hraditi veškeré potřeby, nýbrž má toliko dle svých sil jí na úhradu tu přispívati. Dovolání spočívá na nesprávném právním názoru: zákon ukládá manželu povinnost udržovati domácnost, z toho vyplývá proň povinnost vyživovati manželku. Manžel jest povinen bez ohledu na to, zda manželka má vlastní jmění čili nic, tedy nikoli toliko podpůrně, dle svých sil slušnou, t. j. jeho stavu přiměřenou výživu poskytovati. Toto právo manželky má sice z pravidla za předpoklad, že manželé žijí ve společné domácnosti, avšak dlužno je uznati i tam, kde společenství bylo manželem svémocně zrušeno, jak stalo se v tomto případě. Ostatně dle známých poměrů životních jsou přisouzené částky tak nízké, že se jimi nemohou uhraditi veškeré životní potřeby manželky, a jsou toliko příspěvkem k úhradě té, jenž jest výdělkové schopnosti žalovaného a ostatním jeho závazkům majetkovým, jak soud odvolací správně dovodil, přiměřený.

Čís. 2456.

K okolnosti, že smlouva přičí se válečným a poválečným zákonným předpisům o trestání lichvy, dlužno přihlédnouti i bez námítky strany.

Bylo-li zboží původně zasláno na prodatele (jeho speditera), nese kupitel nebezpečí dopravy teprve od té doby, kdy bylo zboží na něho překartováno.

(Rozh. ze dne 4. dubna 1923, Rv I 1118/22.)

Žalující firma ve Velkém Březně objednala od žalované liberecké firmy knihovinu a zaplatila předem kupní cenu. Knihovina zaslána byla